

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 8/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi vesihuollon tukemisesta

Ympäristövaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä maaliskuuta 2004 lähettäänsä hallituksen esityksen laiksi vesihuollon tukemisesta (HE 19/2004 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi ympäristövaliokuntaan samalla määrännyt, että maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto ympäristövaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- yli-insinööri Jorma Kaloinen, ympäristöministeriö

- vesihallintoneuvos Jaakko Sierla ja vanhempi hallitussihteeri Jukka Pekka Tolvanen, maa- ja metsätalousministeriö
- kehittämisspäälikkö Tapio Puntila, Hämeen TE-keskus
- yksikön päällikkö Markku Maunula, Suomen ympäristökeskus
- yhdyskuntainsinööri Karl-Erik Blomgren, Suomen Kuntaliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaet

- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki vesihuollon tukemisesta. Lain nojalla vesihuoltotoimenpiteitä tuettaisiin myöntämällä toimenpiteen toteuttamiseen avustusta tai toteuttamalla hanke valtion työnä. Ehdotetulla lailla korvattaisiin yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteiden avustamisesta annettu laki.

Uuteen lakiin koottaisiin säännökset vesihuoltotoimenpiteiden tukemisesta ottaen huomioon vesihuoltolain periaatteet ja tavoitteet sekä eri tahojen vastuut vesihuollon järjestämisessä ja hoitamisessa. Tarkoituksena on suunnata valtion tuki erityisesti alueellisen yhteistyön

parantamiseen, vesihuollon turvaamiseen erityistilanteissa, vesihuollon parantamiseen maaseutuyhdyskunnissa ja haja-asutusalueilla sekä asutuksen jätevesistä ympäristölle aiheutuvan kuormituksen vähentämiseen.

Ehdotettu uudistus on myös paljolti lainsäädäntötekninen. Sillä yksinkertaistettaisiin lainsäädäntöä rakenteellisesti ja yhdenmukaistettaisiin tukisäännöksissä käytettyjä käsitteitä. Vesihuollon tukemisen periaatteista säädettäisiin nykyistä yhtenäisemmin.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunnalle toimitetusta selvityksestä on käynyt ilmi, että Suomessa on yli 1 300 vesilaitosta ja yli 600 viemärilaitosta. Suurin osa näistä laitoksista on joko kuntien omistamia vesihuoltolaitoksia tai pieniä asukkaiden itsensä perustamia vesihuolto-osuuskuntia. Vesihuoltolain (119/2001) mukaisesti vesihuoltolaitoksen investoinnit ja kustannukset katetaan ensisijaisesti asiakkailta perittävillä maksuilla. Taloudellisista syistä johtuen monilla vesihuoltolaitoksilla on kuitenkin vaikeuksia laajentaa palvelujaan ja tehostaa toimintavarmuuttaan ilman valtion tukea tai vesimaksujen merkittäviä korotuksia.

Edellä esitettyyn viitaten valiokunta kiinnittääkin huomiota siihen, että vesihuoltopalveluiden kehittämiseen on tarvetta. Monet pienet vesilaitokset ovat yhden vedenottamon varassa. Viime vuosien kuivuus on osoittanut, että talousveden jakelussa ilmenee poikkeuksellisissa tilanteissa ongelmia. Toimintavarmuuden parantaminen edellyttää mm. laitosten verkostojen yhdistämistä ja laitosten välisen yhteistyön lisäämistä. Näillä toimilla voidaan tehostaa sekä normaaliolojen vesihuollon järjestämistä että varautumista erityistilanteisiin. Myös juomavedelle ja jätevesien käsittelylle asetettavat kasvavat vaatimukset tukevat alueellisen yhteistyön merkitystä vesihuoltopalvelujen järjestämisessä. Haja-asutusalueilla ja maaseutuyhdyskunnissa on huomattava määrä pysyvää asutusta, jonka liittäminen vesihuoltolaitosten vesijohto- ja viemäriverkkoon on tarpeen.

Harvaan asutuilla alueilla vesihuoltolaitosten verkostojen rakentaminen ei ole kuitenkaan usein taloudellisesti mahdollista, vaan vesihuolto siellä perustuu edelleenkin kiinteistökohtaisiin järjestelyihin. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että Suomen haja-asutusalueilla on yli 350 000 asukkaalla talousvedessään puutteita. Lisäksi jätevesiongelmia koskettavat noin puolta näiden alueiden asukkaista. Siten noin 600 000 asukkaan kiinteistökohtaisista jätevesien käsittelyä tulee pa-

rantaa. Toimitetussa selvityksessä on todettu, että haja-asutuksesta aiheutuva vesistöjen fosforikuormitus on arviolta puolitoistakertainen taa-
jamista tulevaan kuormitukseen nähden. Asutuksen vesihuollon ohella myös karjatilojen puhtaan veden saannin turvaaminen on korostunut tilojen yksikkökoon ja vedenkulutuksen voimakkaasti kasvaessa. Haja-asutusalueiden vesihuollon kehittäminen ja vesiensuojelun edistäminen edellyttävätkin, että vesihuoltoavustusta voidaan osoittaa myös yksittäisten kiinteistöjen omistajille tai haltijoille. Valtion tuki edistää osaltaan myös kiinteistökohtaisen veden ja jäteveden käsittelyyn liittyvän teknologian, hoidon ja kunnossapidon kehittämistä sekä yritysten palvelutarjontaa maaseudulla.

Valiokunnalle toimitetusta selvityksestä on käynyt ilmi, että tarkoituksena on käynnistää lakiehdotukseen liittyvä jatkovalmistelu säännösten täydentämiseksi mm. siten, että avustusta voitaisiin kohdentaa hakijoille, joille vaatimukset täyttävän vesihuollon toteuttaminen aiheuttaa kohtuuttomiksi katsottavia kustannuksia. Valiokunta kiirehtii näiden valmistelujen käynnistämistä. Lisäksi valiokunta painottaa sitä, että vesihuoltohankkeiden rahoitukseen tulee osoittaa riittävästi voimavaroja ja että käsiteltävänä olevan lain nojalla annettavilla alemman asteen säännöksillä tulee turvata viranomaismenettelyn joustavuus. On myös tärkeää, että avustuksia koskevaan tiedottamiseen kiinnitetään riittävä huomiota.

Hallituksen esityksestä ilmenevin perustein ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä edellä esitetyin huomautuksin.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta esittää ympäristövaliokunnalle

että ympäristövaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 15 päivänä huhtikuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Sirkka-Liisa Anttila /kesk	Eero Lämsä /kesk
vpj.	Harry Wallin /sd	Reijo Paajanen /kok
jäs.	Nils-Anders Granvik /r	Erkki Pulliainen /vihr
	Pertti Hemmilä /kok	Kimmo Tiilikainen /kesk
	Matti Kauppila /vas	Pekka Vilkuna /kesk
	Lauri Kähkönen /sd	Lasse Virén /kok
	Esa Lahtela /sd	vjäs. Jari Leppä /kesk.
	Minna Lintonen /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.